

Strategaeth i Gefnogi Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd

1.Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd 2023 – 2033

Nod

Rydym yn bwriadu creu strategaeth gynhwysol, gyda'r prif nod o gynyddu cyfleoedd i bob un o drigolion Gwynedd weld a defnyddio'r Gymraeg mewn nifer helaeth o wahanol gyd-destunau. Drwy weithio ar godi statws a chynyddu defnydd pobl o'r iaith ym mhob rhan o'u bywydau, byddwn hefyd gobeithio yn cynyddu'r cymhelliant i eraill ddysgu'r iaith. Rydym am roi sylw penodol i ddefnydd iaith pobl ifanc dros y blynyddoedd nesaf, gan gynnwys rhoi sylw i'w defnydd o'r Gymraeg gyda thechnoleg, dangos iddynt werth yr iaith fel sgil i'r byd gwaith, a cheisio cynyddu'r cyfleoedd anffurfiol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau dyddiol.

2.Polisi Iaith Addysg Gwynedd 2024-2034

Cefndir

Cyfrifiad 2021

Yn ôl Cyfrifiad 2021 roedd **73,560 o bobl** (3 oed a hŷn) yn gallu siarad Cymraeg yng Ngwynedd sy'n cyfateb i **64.4%**.

Yn 2011 roedd nifer y siaradwyr yng Ngwynedd yn **77,000** a'r ganran gyfatebol yn **65.4%**. Felly mae'r gyfran o bobl sy'n siarad Cymraeg yng Ngwynedd rhwng 2011 a 2021 wedi gostwng o 1%.

Mae Cyngor Gwynedd yn gweithredu cynlluniau mewn nifer o feysydd polisi statudol cenedlaethol, ac yn gweithredu cynlluniau ar lefel leol sydd yn cael effaith gadarnhaol ar gymunedau'r sir, ac sy'n ymwneud mewn nifer o ffyrdd â'r ymdrechion i geisio cynnal a hyrwyddo'r Gymraeg.

Mae'r rhain yn cynnwys:

- Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA)
- Cynllun Gweithredu Tai Gwynedd
- Cynllun Datblygu Lleol
- Cynllun Economi Ymweld Cynaliadwy

- Cynlluniau Adfywio Ardal Ni

3. Defnydd o'r Gymraeg gan drigolion Gwynedd

O safbwynt cynllunio ieithyddol, mae sawl ffactor allweddol yn effeithio ar ddefnydd iaith unigolion.

- **cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg** – mae ansawdd a hwylustod cyfleoedd yn gallu effeithio'n fawr ar ddefnydd a chynnal defnydd o'r iaith i'r dyfodol.
- **dilyniant mewn defnydd o'r Gymraeg**– parhad profiadau a chyfleoedd o'r cartref i addysg gynradd i uwchradd; o addysg uwchradd i addysg bellach neu uwch; o addysg i fyd gwaith, hamdden, magu teuluoedd, yn ogystal â rhwng profiadau cymdeithasol a chymunedol a rhwng dysgu Cymraeg a dod yn rhugl.
- **agweddau tuag at y Gymraeg a dwyieithrwydd** – mae'n bwysig ystyried sut mae siaradwyr Cymraeg yn teimlo am eu gallu a'u defnydd o'r iaith a'r modd maen nhw'n gweithredu ar hynny neu ddim, a sut mae pobl ddi-gymraeg yn teimlo am yr iaith a'r modd y caiff hyn ei gyfleu a'i ganfod.
- **hyder i ddefnyddio'r Gymraeg mewn amrywiaeth o sefyllfaoedd** - mae hyder siaradwyr Cymraeg yn gallu amrywio yn ôl sefyllfa (e.e. ffurfiol ac anffurfiol) ac felly mae angen ystyried sut a ble i dargedu cefnogaeth yn effeithiol.

O safbwynt yr heriau sydd wedi eu hadnabod yng Ngwynedd, dyma rai o'r prif rai ar hyn o bryd:

- Trosglwyddo'r iaith o fewn y teulu
- Defnydd iaith pobl ifanc
- Statws y Gymraeg yn y gymuned
- Cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg yn y gymuned
- Creu siaradwyr newydd
- Dylanwad technoleg
- Sylfaen tystiolaeth a'r gallu i fesur effaith cynlluniau ac ymyraethau
- Heriau demograffig a daearyddol yn cynnwys mudoedd pobl
- Cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle

Yn sicr ddigon, cael pobl i ddefnyddio'r sgiliau a'r gallu sydd ganddyn nhw i siarad Cymraeg, a hynny mewn cymaint â phosibl o gyd-destunau, yw'r ffactor allweddol i ffyniant yr iaith yng Ngwynedd.

4. Camau datblygu yn strategaeth iaith y Cyngor ym maes addysg

Targed

- Sicrhau fod pob disgybl yn dod yn rhugl ddwyieithog
- Cynnydd cyffredinol yn y defnydd rheolaidd o'r Gymraeg.
- Llawer mwy o ddisgyblion yn astudio trwy gyfrwng y Gymraeg hyd at lefel arholiad allanol (16oed)
- 100% o blant Gwynedd yn cael y cyfle i siarad Cymraeg a defnyddio'r iaith yn rheolaidd.

5. Y Cyd-destun

Wrth lunio Polisi Iaith Addysg newydd ar gyfer Cyngor Gwynedd, rhaid edrych bellach ar gyd-destun ehangach na rôl a gwaith y Cyngor ei hun. Bu Cyngor Gwynedd yn arloesi'n gyson wrth ddatblygu cyfundrefn addysg flaengar dros y degawdau diwethaf gan arwain llawr o ddatblygiad ym maes darparu a hyrwyddo addysg Gymraeg a dwyieithog. Wrth adeiladu ar yr arloesi hwn ar gyfer y dyfodol rhaid bellach ystyried yn ofalus y datblygiadau sy'n digwydd ym maes addysg Gymraeg a dwyieithog ar lefel Cymru gyfan gan fod nifer o gamau arloesol a statudol yn digwydd bellach ar y lefel honno.

Ers i'r broses o ddatganoli grymoedd i Lywodraeth Cymru gael ei sefydlu, mae Llywodraeth Cymru wedi chwarae rhan gynyddol allweddol wrth lunio'r cyd-destun deddfwriaethol cenedlaethol o ran iaith ac addysg yng Nghymru. Fel y cam cyntaf wrth i'r Llywodraeth ymgymryd â'i gyfrifoldeb ym maes addysg a'r Gymraeg, cyhoeddodd y Llywodraeth ei **Strategaeth Addysg Gymraeg** gyntaf yn 2010 gan osod targedau penodol ar gyfer datblygu'r ddarpariaeth.

<https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/11114/14/100420welshmediumstrategygy Redacted.pdf>

Yn 2013 gosododd **Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013**

<https://www.legislation.gov.uk/anaw/2013/1/contents/welsh> y Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSGA) ar sail statudol a hynny fel dilyniant i'r Cynlluniau Addysg Gymraeg a oedd yn ofynnol gan awdurdodau lleol o dan **Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993**.

6. Cytuno Cynlluniau Strategol Cymraeg Mewn Addysg

Fel rhan o Ddeddfwriaeth 2013, roedd yn ofynnol i awdurdodau lleol gynhyrchu eu Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSGA) statudol cyntaf ar gyfer y cyfnod 2014-2017. Yn 2018 penderfynwyd diwygio'r rheoliadau ar gyfer y cynlluniau hyn a'u newid o fod yn gynlluniau strategol 3 blynedd i fod yn gynlluniau dros gyfnod o 10 mlynedd. Cytunwyd CSGA diweddaraf Cyngor Gwynedd gyda Llywodraeth Cymru yn 2022 ac mae'n weithredol dros y cyfnod 2023-2033.

Nodir yn y Canllaw ar gyfer llunio'r CSGA mai:

Diben y rheoliadau hyn yw gwella cyfleoedd i awdurdodau lleol gynllunio darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg er mwyn cyfrannu at gyflawni'r disgwyliad o ran twf addysg cyfrwng Cymraeg, nawr ac yn y dyfodol. Bydd gwella'r ffordd y caiff addysg cyfrwng Cymraeg ei chynllunio hefyd yn cyfrannu at gyflawni ein huchelgais genedlaethol hirdymor ar gyfer y Gymraeg a amlinellir yn ein strategaeth Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr
<https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-02/canllawiau-gynlluniau-strategol-cymraeg-addysg.pdf>

Fel dilyniant i hyn yn 2016 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei strategaeth ddiweddaraf ar gyfer y Gymraeg, strategaeth iaith a fyddai'n cwmpasu'r tri degawd nesaf hyd at y flwyddyn 2050: **Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr**
<https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-03/cymraeg-2050-strategaeth-y-gymraeg-v1-1.pdf>

Nodir yn y ddogfen hon dargedau penodol ar gyfer cynyddu'r niferoedd sy'n siarad yr iaith ynghyd â'r defnydd ohoni

Nodau Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr

	Nod	Targed
1.	Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg	1 Miliwn o siaradwyr erbyn 2050
2.	Cynyddu defnydd o'r Gymraeg	Defnyddwyr dyddiol o'r Gymraeg yn cynyddu o 10% i 20%
3.	Creu amodau ffafriol -seilwaith a chyd-destun	

Nodir yn y strategaeth hefyd nifer o dargedau penodol eraill sy'n berthnasol i Bolisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd:

Addysg:

- **Cynyddu'r gyfran o bob grŵp blwyddyn ysgol sy'n cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg o 22 y cant i 30% erbyn 2031, ac yna i 40% erbyn 2050.**
- **Gweddnewid sut rydym yn addysgu Cymraeg i bob dysgwr fel bod o leiaf 70% o'r dysgwyr hynny'n gallu dweud erbyn 2050 eu bod yn gallu siarad Cymraeg erbyn iddynt adael yr ysgol.**

- **Cynyddu nifer yr athrawon cynradd sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg o 2,900 i 3,900 erbyn 2031 ac i 5,200 erbyn 2050;**
- **Cynyddu nifer yr athrawon uwchradd sy'n gallu addysgu Cymraeg o 500 i 900 erbyn 2031 ac i 1,200 erbyn 2050; 4**
- **Cynyddu nifer yr athrawon uwchradd sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg o 1,800 i 3,200 erbyn 2031 ac i 4,200 erbyn 2050.**

Pwysleisia'r ddogfen strategol *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr* bwysigrwydd cynyddu'r niferoedd sy'n siarad Cymraeg ond hefyd pwysleisir hefyd fod cynyddu'r defnydd dyddiol o'r Gymraeg yr un mor bwysig.

Mae symud i sefyllfa lle mae miliwn o siaradwyr yn un agwedd ar ein gweledigaeth ar gyfer ffyniant y Gymraeg. Ond mae iaith Gymraeg sy'n ffynnu yn iaith sy'n cael ei defnyddio. Rydym am i'r defnydd o'r Gymraeg fod yn rhan arferol o fywyd bob dydd, fel bod siaradwyr ar bob lefel yn teimlo'n hyderus i'w defnyddio mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol..... Yn ôl Arolwg Defnydd Iaith 2013–15 (Llywodraeth Cymru a Chomisiynydd y Gymraeg 2015) mae cysylltiad clir rhwng rhuglder a pha mor aml y defnyddir y Gymraeg – mae 84 y cant o siaradwyr Cymraeg rhugl yn siarad Cymraeg bob dydd.

Yn y dogfennau hyn oll rhoddir dyletswydd ar yr awdurdodau lleol ac ysgolion yng Nghymru i gynllunio'n briodol ar gyfer cynyddu nifer y bobl ifanc sy'n gallu siarad y Gymraeg ac sy'n gwneud hynny'n ddyddiol.

7. Bil Addysg Gymraeg

Datblygiad arall sydd ar droed yw bwriad Llywodraeth Cymru i roi ar y Llyfr Statud ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â datblygu ymhellach agweddau ar Addysg Gymraeg. Nodir yn y Papur Gwyn a gyhoeddwyd gan y Llywodraeth, sy'n gysylltiedig â'r Bil hwn, mai'r bwriad yw y :

Bydd y Bil yn cymryd camau i alluogi holl ddisgyblion Cymru i ddod yn siaradwyr Cymraeg hyderus drwy'r system addysg statudol. Ymhlith y prif gynigion mae:

- *Adlewyrchu'r targed o filiwn o siaradwyr Cymraeg yn y gyfraith*
- *Creu un continwmm sgiliau Cymraeg i ddisgrifio lefelau sgiliau fel bod dysgwyr, athrawon, rhieni a chyflogwyr yn dod i ddealltwriaeth gyffredin o'r daith tuag at ddysgu Cymraeg*
- ***Sefydlu system statudol o gategoreiddio ysgolion a gynhelir yn ôl cyfrwng iaith***

- ***Dros amser, cynyddu'r ddarpariaeth Gymraeg mewn ysgolion a gynhelir nad ydynt eisoes yn ysgolion cyfrwng Cymraeg penodedig***
- *Gofyniad i Weinidogion Cymru greu Cynllun Cenedlaethol statudol ar gyfer caffael a dysgu'r Gymraeg, a'i adolygu bob tymor Seneddol*
- ***Diwygio sut mae awdurdodau lleol yn cynllunio darpariaeth Gymraeg mewn ysgolion er mwyn cyrraedd targedau a osodir gan Weinidogion Cymru***
- ***Gofynion ar awdurdodau lleol i hyrwyddo addysg cyfrwng Cymraeg yn rhagweithiol, gan gynnwys darpariaeth trochi hwyr; a***
- *Rhoi cymorth arbenigol i ysgolion o ran dysgu Cymraeg*

O'r hyn a nodir yn y Papur Gwyn, gellir gweld yn glir fod Llywodraeth Cymru yn disgwyl gweld cynnydd yn y ddarpariaeth o addysg trwy gyfrwng y Gymraeg dros y blynyddoedd nesaf hyn a bod rheidrwydd statudol ar i'r awdurdodau lleol gynllunio ar gyfer y twf hwn. Disgwylir bod gan yr awdurdodau addysg gynlluniau yn eu lle er mwyn cefnogi ysgolion wrth iddynt gynyddu'r ddarpariaeth hon.

Felly, wrth fwrw ati i ddiwygio Polisi Iaith Ysgolion Gwynedd, mae llawer mwy o ddylanwad gan ddeddfau a strategaethau Llywodraeth Cymru ar gynnwys polisiâu iaith awdurdodau lleol nag a fu'n flaenorol. Bellach mae'r llywodraeth yn nodi'n ddigon clir ei dyhead i weld y Gymraeg ac Addysg yn y Gymraeg yn ffynnu ac yn datblygu yng Nghymru a hynny drwy gydol y cyfnod mae disgyblion mewn addysg statudol a thu hwnt.

Mae'r Bil Addysg Gymraeg yn chwarae rhan allweddol yn yr hyn sydd i'w gynnwys mewn Polisi Iaith Addysg, yn benodol iawn oherwydd y newidiadau sydd wedi digwydd i'r broses o gategoreiddio holl ysgolion Cymru yn ôl eu natur ieithyddol.

Mae pob ysgolion gynradd ac uwchradd yn disgyn i un o dri chategori. Defnyddir y rhifau 1, 2 a 3 i ddynodi'r categorïau. Yn y cynradd bydd Categori 1 yn cyfeirio at ysgolion sy'n dysgu'n bennaf trwy gyfrwng y Saesneg, Categori 2 ar ysgolion dwy iaith a Chategori 3 at ysgolion sy'n dysgu'n bennaf trwy gyfrwng y Gymraeg.

<https://senedd.wales/media/r3cm5xcm/pri-ld16583-w.pdf>

I'r ysgolion hynny nad ydynt yn cyrraedd yn llawn y diffiniad o'r categori ieithyddol y mae dymuniad iddynt fod ynnddi, bydd cyfnod trosiannol ynghyd â chynllun dyblygu'n cael ei gytuno gyda'r awdurdod lleol a'i gynnwys fel rhan o'r diwygiadau i'r CSGA a gytunir gyda'r llywodraeth. Y bwriad a'r uchelgais yw y bydd holl ysgolion cynradd Gwynedd yn ysgolion Categori 3 Cynradd.

Yn y sector uwchradd bydd 3 chategori hefyd ond mae'r diffiniad o'r rhain ychydig yn wahanol i'r diffiniad ar gyfer y sector gynradd. Mae'r pwyslais, bellach, ar gynyddu'r nifer o bynciau sydd ar gael i'w hastudio drwy gyfrwng y Gymraeg a **phwyslais hefyd ar gynyddu'r nifer o ddisgyblion sy'n parhau i ddilyn cyrsiau hyd at 16 oed trwy gyfrwng y Gymraeg.**

Yn ei ragair i'r ddogfen *Canllawiau ar gategoreiddio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg* (2021) nododd y Gweinidog Addysg:

O edrych ar y cyd-destun byd-eang – dwyieithrwydd yw'r norm. Rwy'n falch ein bod ni yng Nghymru yn cefnogi system wirioneddol ddwyieithog sy'n adlewyrchu demograffeg ddwyieithog Cymru a statws swyddogol y Gymraeg ochr yn ochr â'r Saesneg, yn ogystal â'n nod llesiant o sicrhau bod 'y Gymraeg yn ffynnu'.

Rwyf am i bob dysgwr gael y cyfle i fod yn ddinesydd dwyieithog, ond mae hefyd yn bwysig i mi ein bod ni'n creu dysgwyr sy'n defnyddio'r iaith. Mae'r Gymraeg yn perthyn i bawb. Rwyf am sicrhau bod pobl nid yn unig yn gallu dod yn siaradwyr Cymraeg ond eu bod hefyd yn teimlo'n hapus i'w defnyddio ym mhob agwedd ar eu bywydau. Dyma fy ngweledigaeth i.

<https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-12/canllawiau-ar-gategoreiddio-ysgolion-yn-ol-y-ddarpariaeth-cyfrwng-cymraeg.pdf>

Nodir yn y ddogfen uchod wrth gyflwyno'r trefniadau newydd mai un o'r prif egwyddorion fydd yr egwyddor o beidio darparu llai nag a ddarparwyd cynt:

*Un o'r egwyddorion craidd wrth gyflwyno'r trefniadau newydd yw na ddylai ysgolion gynnig llai o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y dyfodol nag a wnaed yn y gorffennol. **Rydym am sicrhau bod dysgwyr yn cael cymaint o gyfleoedd â phosibl i ddefnyddio eu Cymraeg mewn cymaint o gyd-destunau gwahanol â phosibl yn ystod y diwrnod ysgol. Bydd hyn yn golygu ein bod yn rhoi'r cyfle gorau i'n dysgwyr ddod yn siaradwyr Cymraeg hyderus, sy'n gallu defnyddio'r iaith ym mhob agwedd ar fywyd.***

8. Cwricwlwm i Gymru (2021)

O fewn Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021 sy'n amlinellu'r Cwricwlwm i Gymru **nodir bod y Gymraeg yn ofyniad gorfodol.**

Noda'r ddeddfwriaeth sy'n gosod y rheoliadau sy'n gysylltiedig â'r Cwricwlwm newydd i Gymru fod yna (yn ogystal â phedwar diben y cwricwlwm) elfennau mandadol sy'n rhychwantu'r continwmm dysgu 3 i 16 oed, sef:

- Sgiliau trawsgwricwlaidd llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol
- Enwau'r meysydd dysgu a phrofiad
- Addysg cydberthynas a rhywioldeb
- Crefydd, gwerthoedd a moeseg
- **Cymraeg**
- **Saesneg– o 7 oed. Gall penaethiaid a darparwyr addysg feithrin a ariennir nas cynhelir arfer eu disgresiwn wrth benderfynu a fyddan nhw'n cyflwyno Saesneg i ddysgwyr rhwng 3 a 7 oed, ac i ba raddau. Diben hyn yw hwyluso'r broses o drochi**

dysgwyr y blynyddoedd cynnar yn y Gymraeg. Felly, disgwylir y bydd ysgolion cyfrwng Saesneg a dwyieithog yn parhau i gynnwys Saesneg yn eu cwricwla

Mae Polisi Iaith Addysg Gwynedd hefyd yn cymryd i ystyriaeth y dogfennau canlynol gan Lywodraeth Cymru:

- *Cenhadaeth ein cenedl: safonau a dyheadau uchel i bawb Llywodraeth Cymru (2023)*
- *Canllaw gwella ysgolion: fframwaith ar gyfer gwerthuso, atebolrwydd a gwella (Statudol yn 2024)*

9. Proffil ieithyddol ac addysgol Gwynedd.

Mae ystadegau cyfrifiad 2021 yn dangos fod **86.2%** o blant 3-15 oed Gwynedd yn gallu siarad Cymraeg. Mae hyn yn ganran sylweddol yn uwch na chanran siaradwyr Cymraeg ymhlith y boblogaeth gyffredinol, sef canran o 64.4%.

Dwy ffordd sydd o gynyddu'r niferoedd sy'n siarad Cymraeg, a hynny un ai drwy'r cartref neu drwy gyfrwng y gyfundrefn gofal ac addysg. Mae'r niferoedd hyn yn dangos fod Polisi Iaith Addysg ysgolion Gwynedd wedi cael effaith gadarnhaol iawn drwy gynyddu'r nifer o bobl ifanc sy'n gallu siarad Cymraeg o fewn y sir. Yng Ngwynedd hefyd mae'r nifer mwyaf a'r canran uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru yn ôl Cyfrifiad 2021. Gwelwyd y lleihad lleiaf o bob awdurdod lleol yn y ganran hon rhwng cyfrifiadau 2011 a 2021.

O edrych ar lwyfan ehangach, ac o edrych ar sefyllfa ieithoedd nad ydynt yn ieithoedd gwladwriaeth, mae Gwynedd gyda'r gorau o ran marchnata ei hiaith leiafrifol. Mae'n dra thebyg y gellir dweud fod Gwynedd yn fwy llwyddiannus am gynnal ei sefyllfa ieithyddol o ran y Gymraeg nag unrhyw ranbarth yn y byd ar wahân i'r sefyllfa yng Nghatalonia, iaith sydd ag iddi oddeutu 10 miliwn yn ei siarad, a hynny ar draws sawl gwladwriaeth. Felly gall Cyngor Gwynedd ymfalchïo yn ei pholisi iaith a pholisïau addysg ar hyd y degawdau diwethaf gan eu bod wedi chwarae rhan allweddol yn y llwyddiant ieithyddol hwn. Ond cred Cyngor Gwynedd fod lle pellach i arloesi a gwella gyda'i Pholisi Iaith Addysg ysgolion.

10. Hyder ieithyddol mewn dwy iaith

Fel nodwyd eisoes, mae gwella sgiliau ieithyddol yn un ffordd o fesur llwyddiant polisi o hyrwyddo dwyieithrwydd. Ond er mwyn i ddwyieithrwydd sefydlog fod yn llwyddiannus, rhaid sicrhau bod gan bobl ifanc yr hyder i siarad y ddwy iaith, gan ddefnyddio'r Gymraeg a'r Saesneg yn gwbl rugl mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol.

Oherwydd bod cymdeithas yn newid yn sylweddol ar hyn o bryd a llawer o bobl ifanc yn byw mewn cartrefi nad oes neb, neu un rhiant yn unig, yn siarad y Gymraeg, nid oes cymaint o gyfleodd i siarad Cymraeg yn y cartref neu gyda'r teulu estynedig ag a fu. Er hynny gall y gyfundrefn addysg gyflwyno llawer o sgiliau ieithyddol i blant a phobl ifanc a'u gwneud yn gwbl rugl yn y ddwy iaith. Ond er mwyn i'r Gymraeg a sgiliau dwyieithog ffynnu ac i'r hyder

ymysg ei siaradwyr gynyddu, rhaid i'r iaith gael ei siarad yn ddyddiol ac mewn ystod o wahanol sefyllfaoedd, ffurfiol ac anffurfiol. Dyna'r rheswm paham fod ail brif darged y ddogfen *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr* yn pwysleisio'n benodol yr angen i gynyddu defnydd ymarferol o'r Gymraeg. Yno nodir y pwysigrwydd o gynyddu defnydd cymdeithasol o'r iaith, y defnydd yn y cartref, mewn gweithleoedd ac wrth gynnig gwasanaethau yn gyffredinol.

Er mwyn cyflawni hyn, mae'n amlwg na all y gyfundrefn addysg ar ei phen ei hun gyflawni'r holl ofynion neu ddisgwyliadau hyn. Rhaid felly gynllunio strategaeth ehangach na pholisi addysg yn unig. Bydd y strategaeth addysg wrth gwrs yn ganolog i strategaeth llawer mwy holistaidd a fyddai'n ystyried sut y gellir ehangu'r cyfleoedd i bobl yng Ngwynedd ddefnyddio'r Gymraeg a'r Saesneg yn gwbl hyderus mewn unrhyw sefyllfa.

11. Hyrwyddo Dwyieithrwydd ac Addysg Ddwyieithog

Nod y polisi hwn yw hyrwyddo sgiliau dwyieithog pob disgybl o fewn yr awdurdod, a hynny mewn sir sydd â'r ganran uchaf a'r niferoedd uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru. Bu Gyngor Gwynedd yn awdurdod arloesol iawn o ran hyrwyddo addysg Gymraeg/dwyieithog ers degawdau. Gwelwyd llwyddiant digamsyniol y polisi hwn yn y niferoedd o bobl ifanc sy'n gallu defnyddio'r Gymraeg a'r Saesneg yn holl rhugl o fewn y sir. Ond er mwyn diogelu'r datblygiadau hyn rhaid cynllunio'n fwriadus er mwyn parhau i gynnal a gwella sgiliau ieithyddol disgyblion sy'n byw o fewn y sir. I gynnal a datblygu'r lefel uchel o hyfedredd yn y ddwy iaith sydd wedi ei ddatblygu rhaid sicrhau nad yw'r Gymraeg yn colli tir a hynny mewn cyd-destun o symudedd pobl a globaleiddio cyffredinol.

Yr hyn sy'n amlwg bellach yw bod yn rhaid cynllunio'n fwriadus a gofalus er mwyn cynnal hyfedredd dwyieithog ein pobl ifanc. Un o'r dulliau mwyaf effeithiol i wneud hyn fydd rhoi mwy o gyfleodd iddynt dderbyn eu haddysg a'u profiadau allgyrsiol trwy gyfrwng y Gymraeg a hynny at 16 oed. Rhaid parhau felly i gynllunio'r broses o drochi ieithyddol sy'n digwydd yn hynod effeithiol yn y cynradd ac ymestyn y broses honno yn fwy trwyadl i'r sector uwchradd. Er mwyn cyrraedd dwyieithrwydd llawn mae'r holl dystiolaeth yn dangos ei bod hi'n hynod fuddiol i ddisgyblion barhau a chanran uchel o'u haddysg trwy gyfrwng y Gymraeg tra eu bod o fewn y gyfundrefn addysg statudol ac ôl statudol. Nod y polisi hwn yw cyfrannu at y gynhaliaeth ieithyddol hon sydd yn sicrhau hyfedredd dwyieithog cadarn a chynhaliol. Bydd dilyn y trywydd hwn yn heriol i rai ysgolion, ond bydd cefnogaeth ar gael gan Gyngor Gwynedd wrth fynd ati i gynllunio ac i fonitro llwyddiant y datblygiadau hyn wrth iddynt fynd yn eu blaen ac wrth i ysgolion uwchradd fanteisio ar y cyfleodd y mae'r polisi newydd hwn yn ei gynnig.

12. Polisi Iaith Addysg Diwygiedig Cyngor Gwynedd

Prif nod y Polisi hwn yw sicrhau bod ysgolion a Llywodraethwyr yn ymwybodol o'r disgwyliadau gan Gyngor Gwynedd i ysgolion gydymffurfio â'r disgwyliadau a nodir yn y

drefn newydd o gategoreiddio ysgolion yn ôl eu darpariaeth ieithyddol. Disgwylir i ysgolion a chyrrff llywodraethol fod yn gwbl ymwybodol o'r diffiniadau a geir yn y ddogfen honno wrth gynllunio'u darpariaeth addysgol.

<https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-12/canllawiau-ar-gategoreiddio-ysgolion-yn-ol-y-ddarpariaeth-cyfrwng-cymraeg.pdf>

Mae'r polisi hwn yn rhan o strategaeth ehangach gan Gyngor Gwynedd i gynnal y Gymraeg a hyrwyddo dwyieithrwydd o fewn y sir.

Fel rhan o'r polisi hwn bydd disgwyl i Benaethiaid a Llywodraethwyr ysgolion gynllunio'n fwriadus i ddefnyddio, hybu a hyrwyddo'r Gymraeg ym mhob rhan o weithrediad ysgolion y sir.

Amcanion:

Wrth weithredu'r polisi hwn bydd yr ysgol a'r corff llywodraethol yn sicrhau:

- bod eu hysgol yn cydymffurfio â'r diffiniad cyfredol gan Lywodraeth Cymru o ysgol Categori 3 a bod y wybodaeth berthnasol am gyfrwng yr addysgu yn yr ysgol yn cael ei gyfleu yn glir i rieni a darpar rieni'r ysgol.
- bod pob disgybl yn meddu ar sgiliau priodol yn y Gymraeg a'r Saesneg erbyn cyrraedd diwedd cyfnod o addysg statudol.
- bod darpariaeth addas ar gael i alluogi pob disgybl i ddatblygu'n hyfedr ddwyieithog. Yn y cyd-destun hwn, disgwylir i ysgolion barhau i feithrin sgiliau'r disgyblion hynny sy'n Gymry Cymraeg, a chyflwyno'r Gymraeg i'r rhai hynny sy'n derbyn addysg drochi ar ba bynnag gyfnod mae hynny'n digwydd.
- bod pob disgybl sy'n hwyrddyfodiad ac yn siaradwr newydd o'r Gymraeg yn cael ei annog i fynychu Cyfundrefn Addysg Drochi Gwynedd.
- bod holl sefydliadau addysg y sir yn adlewyrchu ac atgyfnerthu'r Polisi Iaith a Safonau Iaith lle bo hynny'n berthnasol, yn eu gweinyddiad, eu bywyd cymdeithasol a'u trefn fugeiliol, yn ogystal ag yn eu darpariaeth gwricwlaidd **ac allgyrsiol**.

Darpariaeth addysg cyn-ysgol

Bydd holl leoliadau addysg cyn-ysgol yn darparu trwy gyfrwng Y Gymraeg.

Cynradd

Mae pob ysgol gynradd yng Ngwynedd yn Ysgol Categori 3 neu'n ymgysylltu at fod yn Ysgol Categori 3 yn unol â diffiniadau Llywodraeth Cymru ar gyfer ysgolion cynradd.

[<https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-12/canllawiau-ar-gategoreiddio-ysgolion-yn-ol-y-ddarpariaeth-cyfrwng-cymraeg.pdf>](https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-12/canllawiau-ar-gategoreiddio-ysgolion-yn-ol-y-ddarpariaeth-cyfrwng-cymraeg.pdf)

Nod y Polisi Iaith Addysg yn y sector cynradd yw datblygu gallu pob disgybl i fod yn hyderus yn y ddwy iaith erbyn eu bod yn 11 oed, gan ddatblygu sgiliau ieithyddol disgyblion a darparu cyfleoedd **i'w defnyddio** mewn sefyllfaoedd real ac ystyrlon.

Cymraeg yw prif gyfrwng addysg disgyblion a chyfathrebu mewnol ysgolion cynradd Gwynedd. Bydd cyfathrebu â rhieni a gofalwyr naill ai yn Gymraeg, yn Saesneg neu'n ddwyieithog, yn ôl yr angen. Bydd gan bob ysgol ethos Cymraeg a Chymreig, a fydd yn cefnogi a galluogi'r dysgwyr i ddefnyddio'r Gymraeg ym mhob cyd-destun yn yr ysgol a'r tu allan iddi.

Cyfnod Sylfaen hyd at ddiwedd Blwyddyn 2

Mae pob disgybl yn cael ei addysgu **a'i asesu** drwy gyfrwng y Gymraeg hyd at ddiwedd Blwyddyn 2. **Bydd ysgolion yn darparu cyfleoedd i ddisgyblion ddefnyddio'r Gymraeg yn gyson, y tu mewn a thu allan i'r dosbarth, yn gwrwicwlaidd ac yn allgyrsiol.**

Blwyddyn 3 – Blwyddyn 6

O flwyddyn 3 ymlaen, mewn cyd-destun o feithrin sgiliau sy'n gysylltiedig â dwyieithrwydd llawn, bydd o leiaf 80% o weithgareddau addysgol y disgybl (cwrwicwlaidd ac yn allgyrsiol) yn Gymraeg.

Dylid parhau i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg, gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith. O flwyddyn 3 ymlaen, bydd y Saesneg yn cael ei chyflwyno fel pwnc a chyfrwng dysgu trawsgwrwicwlaidd.

Asesir cynnydd disgyblion yn y Gymraeg a'r Saesneg yn ystod ac ar ddiwedd eu cyfnod yn yr ysgol gynradd.

Mae Cyngor Gwynedd yn ymrwmo i ddarparu Cwrs Trochi Dwys o fewn y Gyfundrefn Addysg Trochi. Disgwylir i ysgolion sicrhau bod pob disgybl (Blynyddoedd 2-6) sy'n hwyrddfyodiad ac yn siaradwr newydd o'r Gymraeg yn cael ei gyfeirio i fynychu Cyfundrefn Addysg Drochi Gwynedd, er mwyn iddynt allu dilyn y cwrwicwlwm yn llawn yn unol â Pholisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd.

Uwchradd

Mae pob ysgol uwchradd yng Ngwynedd yn Ysgol Categori 3 neu'n ymgysylltu at fod yn Ysgol Categori 3 yn unol â diffiniadau Llywodraeth Cymru ar gyfer ysgolion uwchradd.

<https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-12/canllawiau-ar-gategoreiddio-ysgolion-yn-ol-y-ddarpariaeth-cyfrwng-cymraeg.pdf>

Ar gyfer pob ysgol yn y categori hwn, y Gymraeg fydd prif iaith yr addysg i'r holl ddisgyblion a hynny yng nghyd-destun datblygu'n llawn sgiliau dwyieithog pob disgybl. Cymraeg hefyd fydd y brif iaith ar gyfer cyfathrebu mewnol. Bydd yr ysgol yn cyfathrebu â rhieni a gofawyr naill ai yn Gymraeg, yn Saesneg neu'n ddwyieithog yn ôl yr angen. Bydd gan bob ysgol ethos Cymraeg cadarn, gan gefnogi a galluogi'r dysgwyr i ddefnyddio'r Gymraeg ym mhob cyd-destun cymdeithasol yn yr ysgol a'r tu allan iddi.

Bydd ysgolion uwchradd Gwynedd yn sicrhau dilyniant a pharhad i ddatblygu sgiliau yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd pob disgybl yn parhau i ddilyn cyrsiau trwy gyfrwng y Gymraeg yn y sector uwchradd hyd at 16 oed, (yn unol â diffiniad Llywodraeth Cymru o'r disgwyliadau statudol ar ysgolion Categori 3 Uwchradd), ar wahân i ddisgyblion sy'n cael eu cynnwys o fewn Polisi Eithriadau'r Cyngor.

Mae Cyngor Gwynedd yn ymrwymo i ddarparu Cwrs Trochi Dwys o fewn y Gyfundrefn Addysg Trochi. Disgwylir i ysgolion sicrhau bod pob disgybl (Blynnyddoedd 7-9) sy'n hwyrddyfodiad ac yn siaradwr newydd o'r Gymraeg yn cael ei gyfeirio i fynychu Cyfundrefn Addysg Drochi Gwynedd, er mwyn iddynt allu dilyn y cwricwlwm yn llawn yn unol â Pholisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd.

13. Anghenion Dysgu Ychwanegol Ysgolion Prif ffrwd ac Ysgolion Arbennig

Mae plant a phobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol yn unol â'r polisi hwn.

Mae **rhaidd** rhoi sylw i Ddeddf ADY a Tribiwnlys Cymru (2018) wrth ddehongli'r polisi hwn. Lle mae Darpariaeth Dysgu Ychwanegol wedi ei nodi mewn Cynllun Datblygu mewn cyfrwng iaith penodol ar gyfer y cyfathrebu ac ymyrraeth, mae rhaid rhoi sylw i roi hynny mewn lle, a chyd-fynd gyda chynghor arbenigol. Mae'n rhaid rhoi sylw i Ddeddf Cydraddoldeb yn ogystal.

14. Cynlluniau Datblygu Ysgolion Unigol (Y Gymraeg)

Bydd disgwyl i bob ysgol a chorff Llywodraethol gyflwyno'u blaenoriaethau datblygu'r Gymraeg i Gynllun Cynnydd Y Gymraeg. Bydd y Cynllun hwn yn cael ei gytuno gyda Chyngor Gwynedd a Llywodraeth Cymru yn unol â Deilliannau'r CSGA.

Pwysleisir yn nogfennaeth y Llywodraeth mai lleiafswm yw'r canrannau a nodir yn y diffiniad o Ysgolion Categori 3.

15: Diffiniad o Garfannau Iaith

Er mwyn sicrhau dilyniant a pharhad ar y continwwm ieithyddol, bydd ysgolion cynradd yn asesu gallu ieithyddol disgyblion yn unol â diffiniadau'r Garfannau Iaith. Cyfrifoldeb yr

Ysgolion Uwchradd yw darparu dilyniant a pharhad priodol er mwyn bod y disgyblion yn datblygu yn hyfedr ddwyieithog.

A	Mae sgiliau Cymraeg a Saesneg y disgyblion yma yn gadarn, ac maent yn hyderus i gwblhau eu gwaith dosbarth drwy gyfrwng y ddwy iaith.
B	Mae sgiliau Cymraeg y disgyblion yma yn gryfach na'u sgiliau Saesneg. Mae'u sgiliau Saesneg yn wan.
C1	Er bod sgiliau Saesneg y disgyblion yma yn gryfach na'u sgiliau Cymraeg, mae ganddynt y gallu i gwblhau eu gwaith dosbarth drwy gyfrwng y Gymraeg.
C2	Mae sgiliau Cymraeg y disgyblion yma yn gyfyng. Mae'n bur debyg eu bod yn hwyrddyfodwyr / siaradwyr newydd.
CH	Mae defnydd y disgyblion yma o'r Gymraeg a'r Saesneg yn gyfyng.

16. Is-gategoriâu Trosiannol

Mae tair ysgol mewn categori trosiannol yng Ngwynedd. Bydd cynllun gweithredu yn sgil y penderfyniad hynny wedyn yn cael ei gytuno rhwng yr awdurdod a'r ysgol ar gyfer symud yr ysgol unigol ar hyd y continwwm ieithyddol fel bod rhagor o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn cael ei ddarparu a hynny dros orwel penodol a rhesymol.

Pwysleisia dogfennaeth y Llywodraeth mai'r bwriad gyda'r cyfnodau trosiannol yw annog cynnydd yn y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg. Nodir:

Pwysleisiwn yma mai cynyddu'r ddarpariaeth o'r Gymraeg, a hynny er mwyn symud i'r categori nesaf, yw nod yr is-gategoriâu trosiannol. Ni ddylai categorïau trosiannol fod yn barhaol. Dylai ysgolion ac awdurdodau lleol gytuno ar gynlluniau i gategoreiddio ysgolion yn ôl eu darpariaeth cyfrwng Cymraeg, ac ymgorffori hyn yn eu CSGA. Disgwylir i awdurdodau lleol gynllunio'n ddwys yn ystod pum mlynedd cyntaf eu Cynllun. Yn yr un modd, disgwylir i benderfyniadau fydd yn symud ysgol ar hyd y continwwm gael eu gwneud yn ystod y pum mlynedd cyntaf. Ni ddylai unrhyw gategori trosiannol bara mwy na 10 mlynedd.

Nodir hefyd

Bydd angen sicrhau bod cynllun yn cael ei gytuno rhwng yr awdurdod lleol a'r ysgol i baratoi at gynnydd yn eu darpariaeth o'r Gymraeg. Dylai unrhyw ysgol sydd mewn is-gategori trosiannol nodi hynny yn eu prosectws ysgol. Hefyd o ran awdurdodau lleol, rhaid amlinellu hynny yn eu prosectws cyfansawdd sirol.

Bydd Cyngor Gwynedd felly yn trafod gyda'r tair ysgol trosiannol hynny sydd ar hyn o bryd yn cynnig llai o Gymraeg a chyfrwng Cymraeg nag a nodir yn y trothwyon ar gyfer Ysgolion Categori 3, ac yn llunio a chytuno ar gynllun dros orwel o rhwng 5-10 mlynedd i sicrhau eu bod yn cynnig y math o ddarpariaeth sydd yn cyd-fynd â gofynion diffiniad o Ysgolion Categori 3.

17. Cynllun datblygu ardal Bangor

Oherwydd natur y ddarpariaeth addysgol/ieithyddol a gynigir yn ardal Bangor, ac oherwydd natur wahanol yr ardal o ran symudedd pobl i'r ardal o'i gymharu â gweddill sir Gwynedd, bwriedir cynnal adolygiad strategol o Bolisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd yn ardal Bangor. Bydd yr adolygiad hwn yn ystyried y camau nesaf posibl er mwyn cyfarfod â bwriadau Llywodraeth Cymru i sicrhau bod cymaint o ddisgyblion â phosibl yn dod yn hyderus ddwyieithog yn holl ardaloedd Cyngor Gwynedd dros y degawd nesaf.

18. Gwybodaeth i rieni

Bydd disgwyl i ysgolion rhoi gwybodaeth yn eu llawlyfrau i rieni ynghylch y drefn newydd o gategoreiddio ysgolion gan wneud yn siŵr fod y wybodaeth yn glir ac yn hawdd i'w ddeall. Bydd ysgolion hefyd o 2024 ymlaen yn cynnwys y wybodaeth hon yn eu ffurflenni CYBLD.

19. Hwyrddyfodiaid i addysg Gymraeg

Er mwyn i bolisi iaith Addysg Gwynedd fod yn gynhwysol darperir gwasanaeth arbenigol o fewn y sir sef Y Gyfundrefn Addysg Drochi. Mae'r gyfundrefn drochi ar gyfer newydd-ddyfodiaid yn gryfder yma yng Ngwynedd. Ers ei sefydlu ar ei newydd wedd yn Ionawr 2023 ceir chwe lleoliad strategol ar draws y sir sy'n darparu gwasanaeth rhagorol i hwyrddyfodiaid i gaffael y Gymraeg.

Rhanbarth Arfon:

Uned Drochi Gynradd Maesincla, Caernarfon-(dysgwyr bl 2-4)

Uned Drochi Bontio Cynradd/Uwchradd Tryfan(dysgwyr bl 5-9)

Rhanbarth Dwyfor:

Uned Drochi Gynradd Cymerau, Caernarfon-(dysgwyr bl 2-4)

Uned Drochi Bontio Cynradd/Uwchradd Eifionydd(dysgwyr bl 5-9)

Rhanbarth Meirion:

Uned Drochi Gynradd Bro Idris, Caernarfon-(dysgwyr bl 2-4)

Uned Drochi Bontio Cynradd/Uwchradd Tywyn(dysgwyr bl 5-9)

Mae Gwynedd wedi arloesi ym maes trochi iaith ers degawdau pan sefydlwyd yr uned iaith gyntaf ddeugain mlynedd yn ôl a chenedlaethau o blant wedi datblygu'n siaradwyr newydd o ganlyniad i'r cyrsiau trochi llwyddiannus yn y canolfannau trochi iaith. O ddilyn cwrs dwys am gyfnod o ddeg wythnos arfogir dysgwyr gyda'r sgiliau angenrheidiol i'w galluogi i ymdoddi a ffynnu yn ôl yn y prif-lif mewn cyd destun ffurfiol ac anffurfiol o fewn cyfundrefn addysg Gymraeg a dwyieithog.

20. Eithriadau

Bydd eithriadau i'r Polisi Iaith Addysg yn ymwneud yn bennaf â disgyblion Uwchradd sy'n hwyrddyfodiaid i gyfundrefn addysg ysgolion Gwynedd, neu sydd ag anghenion dysgu ychwanegol.

21. Monitro'r ddarpariaeth.

Cyfrifoldeb cyrff Llywodraethwyr ysgolion yw sicrhau eu bod yn cydymffurfio â pholisïau a strategaethau Llywodraeth Cymru a lle bo hynny'n berthnasol, â pholisïau Cyngor Gwynedd ym maes addysg. Bydd Cyngor Gwynedd yn casglu data gan ysgolion ynghylch eu cydymffurfiad â'r polisi hwn yn flynyddol. Bydd pob ysgol a chorff Llywodraethol yn cyflwyno'u blaenoriaethau datblygu'r Gymraeg i Gynllun Datblygu Clwstwr Cynradd/Uwchradd. Bydd y Cynllun hwn yn cael ei gytuno gyda Chyngor Gwynedd a Llywodraeth Cymru yn unol â Deilliannau'r CSGA ynghyd â'i fonitro.

Bydd gan Gyngor Gwynedd ddiddordeb arbennig yn y nifer a'r canran o ddisgyblion sydd yn sefyll arholiadau allanol yn 16 oed trwy gyfrwng y Gymraeg.

Yn y cyd-destun hwn, ac wrth ystyried cynlluniau ehangach y Llywodraeth i fonitro'r datblygiadau hyn, nodir yng nghanllaw'r Llywodraeth:

Defnyddir cynlluniau datblygu ysgolion unigol gan Estyn i ddarparu cyd-destun cyn ymweliadau arolygu a monitro. Bydd sicrhau bod cynlluniau ysgolion i gynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Gymraeg yn cael eu cynnwys yn y Cynllun Datblygu Ysgol yn golygu y gellir nodi ac ystyried cyd-destun ieithyddol yr ysgol a'i datblygiad yn gywir fel rhan o brosesau monitro Estyn. Bydd hyn yn dod yn fwy perthnasol fyth wrth i Estyn geisio rhoi mwy o sylw i asesu'r ystod lawn o brofiadau sydd ar gael i ddysgwyr yn y Gymraeg fel rhan o'i fframwaith asesu.

22. Hyfforddiant.

Er mwyn gwireddu egwyddorion polisi iaith Addysg Cyngor Gwynedd, darperir hyfforddiant a chyfleoedd dysgu proffesiynol ar gyfer y gweithlu.

23. Y Siarter Iaith/Strategaeth Iaith Uwchradd

Mae Fframwaith Genedlaethol y Siarter Iaith yn gynllun statudol ar gyfer ysgolion ym mhob sector. Nod y Siarter Iaith yw sicrhau fod y Gymraeg yn ffynnu fel iaith fyw y tu fewn a thu allan i'r dosbarth. Trwy'r gweithgareddau hyn daw plant Gwynedd yn fwy hyderus wrth ddefnyddio'r ddwy iaith yn gymdeithasol ac yn broffesiynol yn yr ysgol ac wedi gadael yr ysgol. Bellach, gyda'r drefn newydd o gategoreiddio ysgolion, bydd cyfle i integreiddio gwaith y Siarter Iaith i weithgaredd craidd pob ysgol a gweld y Siarter fel rhan hanfodol o hyrwyddo sgiliau dwyieithog disgyblion.

Disgwylir i ysgolion felly:

- ymgorffori gofynion y Siarter Iaith a'r Strategaeth Iaith Uwchradd fel rhan annatod o Gwricwlwm yr ysgol er mwyn cyflawni gofynion y strategaeth iaith sirol.
- sicrhau bod pob dysgwr yn datblygu'i sgiliau iaith Gymraeg ar gyfer ei defnyddio'n gymdeithasol, i baratoi ar gyfer byd gwaith, ac i arddangos agweddau cadarnhaol tuag at yr iaith.
- cynllunio i wreiddio ac ehangu defnydd anffurfiol o'r Gymraeg fel rhan integredig a chreiddiol o'r Meysydd Dysgu a Phrofiad o fewn y cwricwlwm newydd.

Bydd Cyngor Gwynedd yn cydweithio'n agos hefyd gyda sefydliadau eraill a Menter Iaith Gwynedd er mwyn cynyddu'r ddarpariaeth o weithgareddau cymdeithasol yn y Gymraeg ar gyfer disgyblion oed ysgol.

24. Addysg a hyfforddiant ôl 16 oed.

Er nad yw addysg a hyfforddiant ôl 16 oed yn statudol, dymuniad Cyngor Gwynedd yw bod yr un ymrwymiad o ran hyrwyddo addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg a hwyluso dwyieithrwydd yn parhau yn y sector ôl statudol. Bydd Cyngor Gwynedd yn trafod gydag ysgolion a cholegau a darparwyr prentisiaethau o fewn yr awdurdod eu cynlluniau ynglŷn ag adeiladu ar y polisi iaith addysg hwn yng nghyd-destun cynnal a datblygu sgiliau dwyieithog pob disgybl.